

ŠKOLSKO NATJECANJE IZ KEMIJE
učeni(ka)ca osnovnih i srednjih škola 2023./24.

PISANA ZADAĆA, 23. siječnja 2024.

NAPOMENA:

1. Zadatci se rješavaju 120 minuta.
2. Dopušteno je koristiti samo dobivenu tablicu periodnog sustava elemenata.
3. Zadatci se moraju rješavati na mjestu predviđenom za taj zadatak (**ne** koristiti dodatne papire). Ako nema dovoljno mjesta za rješavanje zadatka, može se koristiti poledina prethodne stranice.
4. Odgovori na postavljena pitanja ili račun (kompletan) **moraju** biti pisani kemijskom olovkom ili tintom plave boje, jer se u protivnom neće uzimati u obzir pri bodovanju. Ispravljani odgovori se ne vrjednuju.

Prijavu ispuniti tiskanim slovima!

Zaporka:
(pet brojeva i do sedam velikih slova)

POSTIGNUTI BODOVI :

Vrsta škole: 1. osnovna   5. srednja   (Zaokruži 1. ili 5.)

Razred (napisati arapskim brojem):

Nadnevak:

**OTKINUTI OVAJ DIO PRIJAVE I STAVITI GA U OMOTNICU S NAPISANOM ZAPORKOM
PRIJAVU ISPUNITI TISKANIM SLOVIMA**

Zaporka:
(pet brojeva i do sedam velikih slova)

POSTIGNUTI BODOVI :

Ime i prezime učeni(ka)ce:

OIB:

Puni naziv škole:

Adresa škole:

Grad u kojem je škola:

Županija:

Vrsta škole: 1. osnovna   5. srednja
(Zaokruži 1. ili 5.)

Razred (napisati arapskim brojem):

Ime i prezime mentor(a)ice:

Naputak školskom povjerenstvu:

Ovaj dio prijave treba spojiti s pisanom zadaćom svakog učeni(ka)ce nakon bodovanja. Podatci su važni radi računalne obrade podataka o učeni(ku)ci koji će biti pozvani na županijsko natjecanje.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	
1	1 H vodik 1,008																	2 He helij 4,003	
2	3 Li litij 6,940	4 Be berilij 9,012															8 O kisik 16,00	9 F fluor 19,00	10 Ne neon 20,18
3	11 Na natrij 22,99	12 Mg magnezij 24,31															16 S sumpor 32,06	17 Cl klor 35,45	18 Ar argon 39,95
4	19 K kalij 39,10	20 Ca kalcij 40,08	21 Sc skandij 44,96	22 Ti titanij 47,87	23 V vanadij 50,94	24 Cr krom 52,00	25 Mn mangan 54,94	26 Fe željezo 55,85	27 Co kobalt 58,93	28 Ni nikal 58,69	29 Cu bakar 63,55	30 Zn cink 65,38	31 Ga galij 69,72	32 Ge germanij 72,63	33 As arsen 74,92	34 Se selenij 78,97	35 Br brom 79,90	36 Kr kripton 83,80	
5	37 Rb rubidij 85,47	38 Sr stroncij 87,62	39 Y itrij 88,91	40 Zr cirkonij 91,22	41 Nb niobij 92,91	42 Mo molibden 95,95	43 Tc tehnecij [97]	44 Ru rutenij 101,1	45 Rh rodij 102,9	46 Pd paladij 106,4	47 Ag srebro 107,9	48 Cd kadmij 112,4	49 In indij 114,8	50 Sn kositar 118,7	51 Sb antimon 121,8	52 Te telurij 127,6	53 I jod 126,9	54 Xe ksenon 131,3	
6	55 Cs cezij 132,9	56 Ba barij 137,3	57-71 lantanoidi	72 Hf hafnij 178,5	73 Ta tantal 181,0	74 W volfram 183,8	75 Re renij 186,2	76 Os osmij 190,2	77 Ir iridij 192,2	78 Pt platina 195,1	79 Au zlato 197,0	80 Hg živa 200,6	81 Tl talij 204,4	82 Pb olovo 207,2	83 Bi bizmut 209,0	84 Po polonij [209]	85 At astat [210]	86 Rn radon [222]	
7	87 Fr francij [223]	88 Ra radij [226]	89-103 aktinoidi	104 Rf raderfordij [267]	105 Db dubnij [268]	106 Sg siborgij [269]	108 Hs hasij [269]	109 Mt majtnerij [277]	110 Ds darmštattij [281]	111 Rg rendgenij [282]	112 Cn kopermcij [285]	113 Nh nihonij [286]	114 Fl flerovij [290]	115 Mc moskovij [290]	116 Lv livermorij [293]	117 Ts tenes [294]	118 Og oganeson [294]		

PERIODNI SUSTAV KEMIJSKIH ELEMENATA

Periodni sustav kemijskih elemenata prema preporukama HDKI i HKD 2022.

Priradio i uredio:
izv. prof. dr. sc.
Tomislav Portada

Grafičko-likovno
oblikovanje:
Zdenko Blažeković, dipl. ing.

Korektura i kontrola
podataka:
Studentska sekcija HKD-a

57 La lantan 138,9	58 Ce cerij 140,1	59 Pr praseodimij 140,9	60 Nd neodimij 144,2	61 Pm prometij [145]	62 Sm samarij 150,4	63 Eu europij 152,0	64 Gd gadolinij 157,3	65 Tb terbij 159,0	66 Dy disprozij 162,5	67 Ho holmij 164,9	68 Er erbij 167,3	69 Tm tulij 168,9	70 Yb iterbij 173,1	71 Lu lutecij 175,0
89 Ac aktinij [227]	90 Th torij 232,0	91 Pa protaktinij 231,0	92 U urani 238,0	93 Np neptunij [237]	94 Pu plutonij [244]	95 Am americij [243]	96 Cm kirij [247]	97 Bk berkelij [247]	98 Cf kalifornij [251]	99 Es ejštajinij [252]	100 Fm fermij [257]	101 Md mendelevij [258]	102 No nobelij [259]	103 Lr lorenzij [262]

Školsko natjecanje iz kemije u šk. god. 2023./2024.

zadatci za 8. razred osnovne škole

Zaporka: _____

1. Kuhanjem kave dobiva se smjesa crnoga pića i taloga. Takva smjesa može se odijeliti dekantiranjem. **Zaokruži slovo** ispred svojstva na temelju kojega se provodi taj postupak.

- A) visoko vrelište vode
- B) razlika težine pića i taloga
- C) razlika gustoće pića i taloga
- D) manja gustoća taloga od gustoće pića

ostv.	maks.
	0,5

2. Izračunaj masu željezova(II) klorida koju treba otopiti u 54 grama vode da bi se dobila 10 %-tna otopina željezova klorida.

ostv.	maks.
	1

3. **3.a)** Kemijski element **X** ne reagira s vodom burno, ali tvori lužinu. Najčešći su izotopni ioni toga kemijskog elementa $^{24}\text{X}^{2+}$, $^{25}\text{X}^{2+}$ i $^{26}\text{X}^{2+}$ i svi imaju 10 elektrona. Koji je to kemijski element?

- A) kalij
- B) fluor
- C) kalcij
- D) magnezij

3.b) Napiši skupni naziv skupine periodnoga sustava elemenata kojoj pripada kemijski element **X**.

_____

ostv.	maks.
	1

Ukupno bodova na stranici 1:

ostv.	maks.
	2,5

4. Razvrstaj navedene promjene i procese na egzotermne i endotermne.

- A) gorenje alkohola
- B) taljenje granula željeza
- C) pojava magle na prozoru
- D) otapanje natrijeva hidroksida
- E) razrjeđivanje koncentrirane sumporne kiseline

egzotermne: _____

endotermne: _____

ostv.	maks.
	2,5

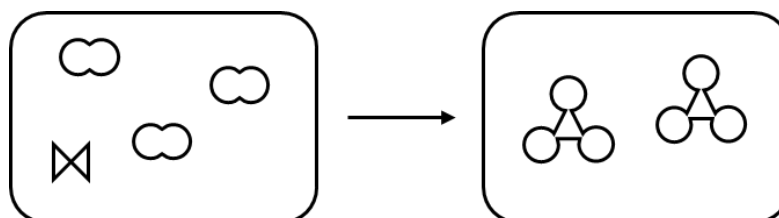
5. 5.a) Odredi broj subatomske čestice.

Kemijska vrsta	$N(p^+)$	$N(n^0)$	$N(e^-)$
$^{58}\text{Fe}^{3+}$			

5.b) Izračunaj masu 6 atoma željeza.

ostv.	maks.
	2,5

6. Na slici je prikazan crtež jedinične kemijske pretvorbe modelima molekula A_2 i B_2 . Molekula A_2 prikazana je s ☁, a molekula B_2 s ✕. Napiši jednadžbu kemijske reakcije koju opisuje crtež.

_____

ostv.	maks.
	1

7. Upotpuni tablicu traženim podacima.

Naziv soli	Kemijska formula soli	Kemijska oznaka kationa	Kemijska oznaka aniona
kalijev sulfat			
magnezijev nitrat			
		Fe ²⁺	Cl ⁻
		Cu ²⁺	PO ₄ ³⁻

ostv. maks.
5

8. 8.a) Imenuj piktograme opasnosti prikazane na slikama. Odgovor zapiši ispod odgovarajućega piktograma.

_____

8.b) Napiši koji se piktogram opasnosti nalazi na etiketi boce u kojoj se nalazi

sumporna kiselina _____

etanol _____

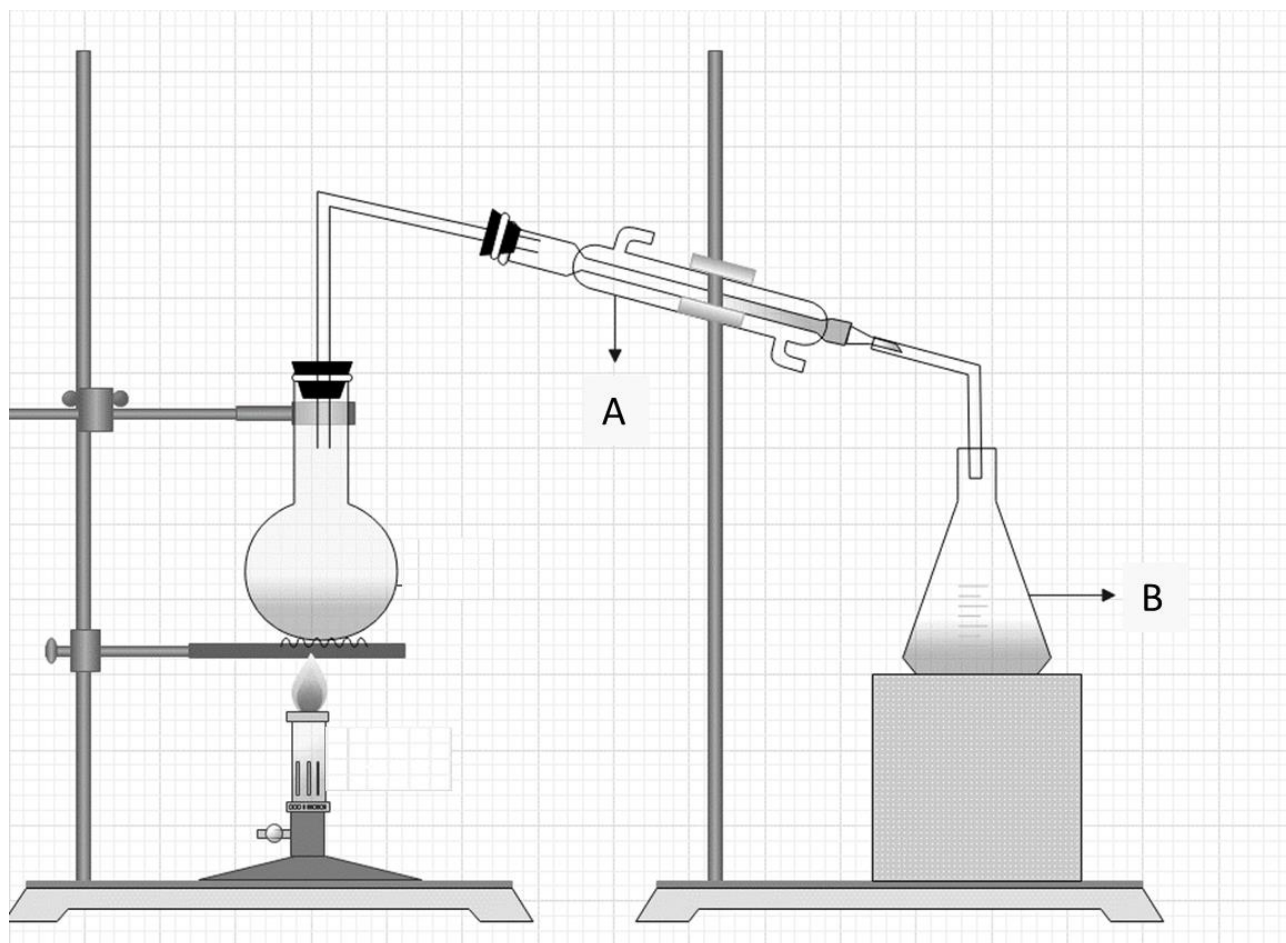
ostv. maks.
3

9. Odredi točnost tvrdnja. Zokruži slovo **T** ako smatraš da je tvrdnja točna, a slovo **N** ako smatraš da je netočna.

Reakcijom klorovodika i vode nastaje otopina kiseline.	☐ T	☐ N
Ljuštura školjke ili puževa kučića otapaju se u kiselinama.	☐ T	☐ N
Bakar u reakciji s klorovodičnom kiselinom burnije reagira nego cink.	☐ T	☐ N
Sok crvenoga kupusa zelene je boje u koncentriranoj natrijevoj lužini.	☐ T	☐ N
Ljeti ribe mogu umrijeti u stajaćim vodama zbog manje topljivosti kisika pri višim temperaturama.	☐ T	☐ N
U procesu elektrolize vode dolazi do pretvorbe energije reaktanata u električnu energiju.	☐ T	☐ N

ostv. maks.
3

- 10.** Marko želi odijeliti smjesu kalijeva permanganata i vode. Na raspolaganju ima aparaturu prikazanu shemom na slici.

- 10.a)** Imenuj laboratorijsko posuđe označeno slovima A i B.

A _____

B _____

- 10.b)** Napiši naziv kemijskoga postupka odjeljivanja prikazanoga na slici.

_____

- 10.c)** Na slici ucrtaj strelicu koja će prikazivati smjer izlaza vode za hlađenje para.

- 10.d)** Napiši naziv pribora kojim se Marko treba koristiti da bi spriječio pregrijavanje tekućine u tikvici.

_____

- 10.e)** Opiši obojenje tekućine koju je odijelio ovim postupkom.

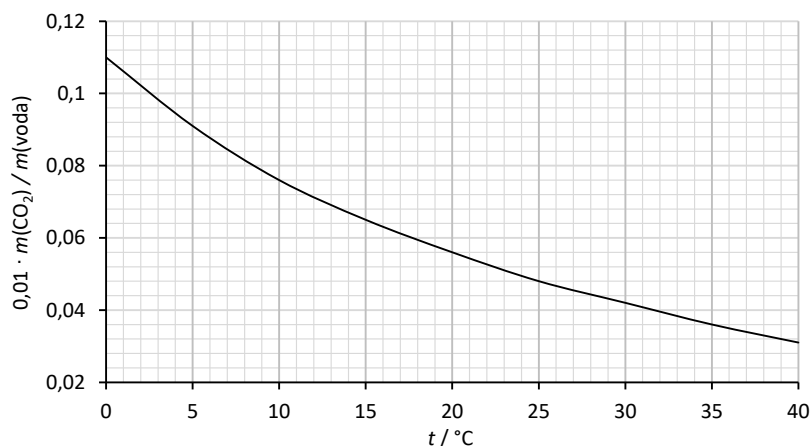
_____

ostv.	maks.
	3

11.

U tablici je dana topljivost kalijeva klorida u vodi dok je grafom prikazana topljivost ugljikova(IV) oksida u vodi pri atmosferskome tlaku.

$t / ^\circ\text{C}$	0	10	20	25	30	35	40
$100 \cdot \frac{m(\text{KCl})}{m(\text{vode})}$	27,80	30,71	33,72	35,10	36,41	38,20	39,81

11.a) Kako porast temperature utječe na topljivost soli i topljivost plina?

11.b) Izračunaj masu kalijeva klorida koja se može otopiti u 150,0 g vode pri 25 °C. Masu izrazi u gramima.

11.c) Izračunaj masu ugljikova(IV) oksida koja se može otopiti u 150 grama vode pri 25 °C. Masu izrazi u gramima.

11.d) U čaši se pri 25 °C nalazi smjesa ugljikova(IV) oksida i vode. Prema zasićenosti ta je smjesa jednaka mineralnoj vodi kad se čep boce odvrne prvi put. Na grafu **točkom** označi sastav smjese u čaši.

11.e) U sljedećoj tablici zaokruži **dva** slova ispred smjesa za koje smatraš da su zasićene.

Broj smjese	Sastav i postupak pripreme smjese
1	U 100 grama vode pri 40 °C dodano je 38,5 grama kalijeva klorida.
2	U 50 grama vode pri 30 °C dodano je 36,4 grama kalijeva klorida.
3	U 100 grama vode pri 20 °C dodano je 35,2 grama kalijeva klorida.
4	U 100 grama vode pri 40 °C dodano je 39,81 gram kalijeva klorida. Smjesa je potom ohlađena do 30 °C. Smjesa je homogena prozirna tekućina.
5	U 100 grama vode pri 20 °C dodano je 31,2 grama kalijeva klorida. Smjesa je zagrijana do 40 °C i ohlađena do 20 °C.

ostv.	maks.
	4

Ukupno bodova na stranici 5:

ostv.	maks.
	4

Školsko natjecanje iz kemije u šk. god. 2023./2024.

zadatci za 8. razred osnovne škole

Zaporka: _____

12.	<p>Maja je analitičkom vagom izvagala plastičnu kuglicu. Masa kuglice iznosila je 0,681 grama. Potom je u menzuru ulila 6,60 mililitara vode i u nju stavila 5 kuglica. Na menzuri je očitala volumen od 9,10 mililitara.</p> <p>Izračunaj gustoću plastike od koje su napravljene kuglice i izrazi je u kg/m^3.</p>	ostv.	maks.
			2

13.	<p>U epruvetu E1 od visokotemperaturnoga stakla stavljen je kalcijev karbonat i žaren pri $700\text{ }^\circ\text{C}$. Plinoviti produkt reakcije upuhivan je u čašu s vapnenom vodom. Nakon pokusa otopina u čaši postala je mutna te se pojavio bijeli talog. Produktu preostalom u epruveti E1 dodana je voda. Sadržaj se epruvete E1 zagrijao.</p> <p>13.a) Napiši jednadžbu kemijske reakcije zbog koje se vapnena voda zamutila. Navedi agregacijska stanja reaktanata i produkata.</p> <p>_____</p> <p>13.b) Napiši jednadžbu kemijske reakcije zbog koje se sadržaj epruvete E1 zagrijao u drugome dijelu pokusa. Navedi agregacijska stanja reaktanata i produkata.</p> <p>_____</p> <p>13.c) U drugome pokusu žareno je 3,50 grama kalcijeva karbonata dok sav karbonat nije potrošen. Masa čvrstoga produkta nakon reakcije iznosila je 56,03 % mase kalcijeva karbonata prije reakcije. Odredi volumen plinovitoga produkta ako je njegova gustoća pri atmosferskome tlaku i $25\text{ }^\circ\text{C}$ $1,90\text{ kg/m}^3$.</p>	ostv.	maks.
			5

Ukupno bodova na stranici 6:

ostv.	maks.
	7

14.	Hidratna sol sastoji se od iona željeza i sulfatnih iona. Maseni udio vode u toj je soli 45,38 %, a metalnih iona 20,09 %.	
	14.a) Odredi masu vode koja se nalazi u 10,00 grama te soli.	
	14.b) Odredi i napiši molekulsku formulu te soli.	
	14.c) Napiši kemijski naziv te soli.	
	_____	
	ostv.	maks.
		4,5

15.	U reakciji sinteze tvari W sudjeluju dva plina E₂ i G₂ . Tvar W proizvodi se uz prisutnost katalizatora kao bezvodna tekućina. Plin G₂ je plin koji se dobiva elektrolizom vode, pri čemu je njegov volumen dva puta veći od volumena drugoga plina nastaloga elektrolizom. Plin E₂ najzastupljeniji je plin u atmosferi. Imenuj plinove G₂ i E₂ .	
	15.a) Imenuj plin G₂ _____	
	15.b) Imenuj plin E₂ _____	
	15.c) Napiši jednadžbu kemijske reakcije sinteze. Navedi agregacijska stanja reaktanata i produkata.	
	_____	
	ostv.	maks.
		2,5

- 16.** Marija je u epruvetu **E2**, u kojoj je bila topla voda, ubacila traku magnezija. U epruvetu **E3**, u kojoj je također bila topla voda, ubacila je magnezij u prahu. U obje epruvete opazila je mjehuriće plina.
- 16.a)** Napiši jednadžbu kemijske reakcije za tu promjenu. Navedi agregacijska stanja reaktanata i produkata.
- _____
- 16.b)** U kojoj će epruveti brže nastajati mjehurići? Navedi uzrok veće brzine nastajanja mjehurića.
- _____
- _____
- 16.c)** Sadržaj epruvete **E2** zagrijala je i potom ispitala svojstva plina tinjajućom triješćicom. Podržava li produkt reakcije gorenje?
- _____
- 16.d)** U drugome pokusu Marija je zapalila traku magnezija. Napiši kemijsku formulu produkta te reakcije.
- _____
- 16.e)** Produkt gorenja magnezija Marija je stavila u Petrijevu zdjelicu. Kapaljkom je na produkt reakcije dodala vodu. Marija je opazila da se Petrijeva zdjelica zagrijala. Što se događa s toplinom za vrijeme reakcije?
- _____
- 16.f)** Zaokruži dva indikatora čija će se boja u otopini u Petrijevoj zdjelici promijeniti.
- crveni lakmus-papir   plavi lakmus-papir   fenolftalein   metiloranž

ostv. maks.

5

ostv. maks.

5

17. Sumporov(IV) oksid može se dobiti oksidacijom pirit. Pirit je mineral koji se sastoji od željezova sulfida, kemijske formule FeS_2 . Gorenjem pirit nastaje i crni prah. Crni prah tvar je koja se sastoji od željeza i kisika u omjeru broja atoma 2 : 3.

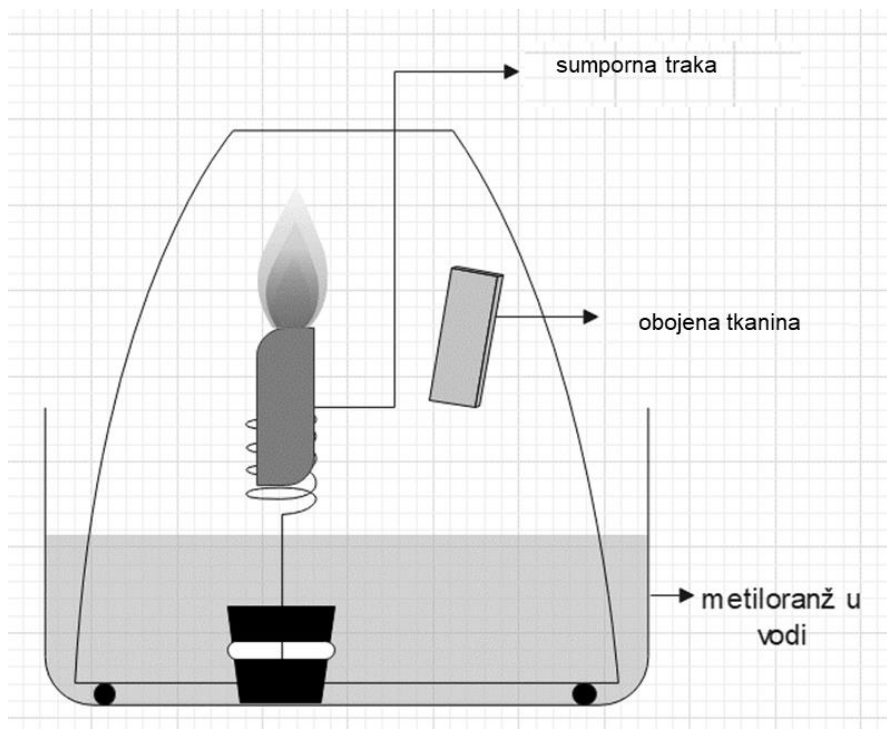
17.a) Prema valenciji atoma željeza imenuj produkt gorenja pirit.

_____

17.b) Napiši jednadžbu kemijske reakcije gorenja pirit. Navedi agregacijska stanja reaktana i produkata.

_____

Drugi način pripreve sumporova(IV) oksida može se provesti s pomoću aparature na slici.

17.c) Napiši jednadžbu kemijske reakcije u kojoj sudjeluje voda i plinoviti produkt reakcije gorenja sumpora. Navedi agregacijska stanja reaktanata i produkata.

_____

17.d) Navedi boju indikatora nakon provedenoga pokusa.

metiloranž _____

17.e) Navedi djelovanje sumporova(IV) oksida na obojenu tkaninu.

_____

ostv.	maks.
	4,5

Školsko natjecanje iz kemije u šk. god. 2023./2024.

zadatci za 8. razred osnovne škole

Zaporka: _____

1. stranica	+	2. stranica	+	3. stranica	+	4. stranica	+	5. stranica	+
<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>	
6. stranica	+	7. stranica	+	8. stranica	+	9. stranica	=	Ukupni bodovi	
<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>	50